

Toetsen en examens op het Maimonides voor leerlingen met een beperking

De tekst in dit document is met zorg samengesteld en is onderhevig aan van de overheid opgelegde wet-en regelgeving. Daarom kunnen aan deze tekst geen rechten worden ontleend.

Amsterdam, mei 2020 (aangepast oktober 2021)

De algemene richtlijnen

Het Maimonides wil binnen de toegestane grenzen belemmeringen bij leerlingen tijdens toetsen en examens wegnemen. Meer concreet betekent dit dat voor leerlingen met bijvoorbeeld dyslexie, ASS, AD(H)D, een chronische ziekte of een fysieke handicap gekeken moet worden hoe belemmeringen bij toetsen kunnen worden geminimaliseerd. Het College voor Toetsen en Examens (CVTE) geeft scholen in het voortgezet onderwijs enige ruimte maatregelen te treffen bij toetsen en examens voor leerlingen met een beperking (zgn. faciliteiten). De school kan zich tot het CVTE wenden bij uitzonderlijke gevallen en/of in gevallen waarbij een uitzondering gewenst is. Vooral bij een combinatie van beperkingen kan de geboden faciliteit onvoldoende blijken. Het CVTE kan met de school kijken naar welke aanpassingen mogelijk zijn zodat de belemmeringen zoveel mogelijk worden weggenomen met inachtneming van de exameneisen.

Het Maimonides is verplicht elke aanpassing in de wijze van examinering te melden bij de inspectie. Deze meldingen worden vanuit school verzorgd door de examencommissie. Omdat school geen willekeur wil toepassen, krijgen leerlingen met dezelfde belemmeringen in beginsel gelijke faciliteiten.

Het landelijk examen beoogt te toetsen of de leerling voldoet aan de exameneisen. Deze eisen zijn bindend. Als een leerling een belemmering ondervindt bij het laten zien dat hij wél aan de exameneisen voldoet, moeten er ofwel extra faciliteiten dan wel een aanpassing in het examen komen. Compensatie –bijvoorbeeld in de vorm van een aangepaste beoordeling- is echter niet van toepassing.

Het CVTE geeft geen lijst met opsommingen van beperkingen die in aanmerking komen voor extra faciliteiten. Dit onderstreept het belang van inhoudelijke afweging en maatwerk van een situatie. De school moet deze afweging zelf maken en daarna waar nodig overleggen met het CVTE. Hierbij is vaak een deskundigenverklaring vereist. Het CVTE acht een betrokken en *ter zake kundige* psycholoog, psychiater, neuroloog of orthopedagoog als een gevalideerd deskundige. Hierbij moet een diagnose én een advies voor een faciliteit van een deskundige bij de school zijn aangeleverd. Scholen moeten bij elke deskundigenverklaring afwegen of de vastgestelde beperking leidt tot een belemmering in de examinering. Daarna moet worden nagedacht hoe deze belemmering kan worden gecompenseerd.

Het Maimonides richt de faciliteiten vanaf klas 1 in volgens de norm die geldt bij het centraal schriftelijk examen. Op deze manier leert de leerling omgaan met deze faciliteit en is er duidelijkheid en continuïteit. Daarom worden eventuele deskundigenverklaring meteen opgevraagd als een leerling zich inschrijft op het Maimonides. Na controle van de verklaring (en evt. afstemming met het CVTE) kunnen dan –idealerweise- de faciliteiten voor de gehele schoolcarrière op het Maimonides worden toegekend en ingericht.

De meest voorkomende belemmeringen

Hieronder een overzicht van de meeste voorkomende belemmeringen op het Maimonides en welke faciliteiten zijn toegestaan. Net als op andere VO-scholen wordt op het Maimonides veelvuldig tijdverlenging verleend omdat dit een probaat middel is gebleken bij een breed scala aan beperkingen.

Voor overige belemmeringen en andere aanpassingen dan hieronder omschreven geldt over het algemeen dat school eerst toestemming moet vragen van het CVTE.

Leerlingen met dyslexie

Leerlingen met een geldige dyslexie-verklaring krijgen standaard tijdverlenging op het Maimonides. Voor een groot deel van de leerlingen is dit voldoende om hun examen zonder teveel belemmering te kunnen maken.

Met Claroread (spraak-synthesoftware) kan het examen worden voorgelezen via een laptop van de school. Het Maimonides heeft voor Claroread gekozen vanwege de eenvoud van het programma en het daaraan gekoppelde gebruiksgemak. Leerlingen van diverse niveaus en leerjaren hebben in een pilot in schooljaar 2018-2019 merendeels aangegeven Claroread prettig vinden werken. De laptop waar Claroread op wordt gebruikt heeft geen internetverbinding tijdens een (school-)examen en het is niet toegestaan een digitaal woordenboek te raadplegen. Het gebruik van Claroread is overigens niet voorbehouden aan de CSE's maar is ook tijdens toetsen op school in de onder- en bovenbouw toegestaan. Het is namelijk sterk aan te raden dat de leerling de software kundig leert gebruiken. Uiteraard staat het leerlingen volledig vrij al dan niet gebruik te maken van deze faciliteit.

Voor overige -minder frequente gebruikte- faciliteiten m.b.t. dyslexie wordt verwezen naar het dyslexieprotocol van de school.

Leerlingen met ASS of AD(H)D

Leerlingen die een autismespectrumstoornis (ASS) of een aandachtstekort-hyperactiviteitstoornis (AD(H)D) hebben en een deskundigenverklaring overleggen, krijgen op het Maimonides tijdverlenging bij toetsen. Ook mogen leerlingen afleidingen buiten sluiten met behulp van een geluidsdempende gehoorbescherming (oordopjes, koptelefoon). Het inzetten van pauze in plaats van tijdverlenging is in overleg en waar noodzakelijk mogelijk.

Leerlingen met diabetes

Leerlingen met diabetes hebben conform de regels van het CVTE eveneens recht op tijdverlenging.

Leerlingen met een fysieke beperking

Als de gevolgen van een fysieke beperking of ziekte objectief waarneembaar zijn kan de directie van de school tijdverlenging toekennen. Hiervoor is géén verklaring van een deskundige nodig. Ook deze leerlingen kunnen tot 30 minuten tijdverlenging krijgen, een aanvraag hiervoor bij het CVTE is niet nodig.

Het is voor zieke leerlingen mogelijk om gespreid examen te doen. Hierbij kan worden gekeken naar spreiding over tijdvakken, over jaren of een combinatie van deze twee. In de laatste 2 gevallen moet de school toestemming vragen van de inspectie.

Leerlingen met een psychische beperking

Ook als leerlingen psychisch niet goed in staat zijn toetsen en examen optimaal te kunnen maken, kan tijdverlenging worden verleend. Ook dan geldt dat een verklaring van een ter zake kundige specialist moet kunnen worden overhandigd.

Leerlingen met Nederlands als tweede taal (NT2)

Een NT2 leerling is een leerling voor wie Nederlands niet de eerste verworven taal is. Deze leerlingen hebben tot zes jaar na vestiging in Nederland recht op extra tijd en aanvullende hulpmiddelen tijdens toetsen van school. Hierbij kan worden gedacht aan:

- Het gebruik van een woordenboek tijdens toetsen (tenzij het gaat om het leren van woordbetekenissen)
- Bij het vak Nederlands geldt compensatie op spelling, grammatica en taal waarbij de mate van compensatie door de docent Nederlands wordt bepaald
- Extra tijd voor het maken van toetsen in de Nederlandse taal

Met betrekking tot de (school-)examens kan het bevoegd gezag van het Maimonides in uitzonderlijke gevallen in verband met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal afwijken van de algemeen geldende voorschriften. Deze afwijking kan betrekking hebben op:

1. Het vak Nederlandse taal en literatuur
2. Enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.

Tijdens het centraal schriftelijk examen heeft de betreffende leerling recht op verlenging van de duur van de toets met ten hoogste 30 minuten mag hij gebruik maken van een verklarend woordenboek Nederlandse taal.

Over tijdverlenging

Het toekennen van tijdverlenging bij examens is waarschijnlijk de meest toegepaste maatregel om belemmeringen bij leerlingen weg te nemen. Voor het (school-)examen staat met een maximum van een half uur tijdverlenging. Dit is veelal afhankelijk van de duur van het examen. Het CVTE heeft sterk de voorkeur om meer pauzes in te lassen in plaats van het toekennen van nog meer extra tijd bovenop het toegekende half uur. In het geval van chronisch vermoeide leerlingen en bij concentratieproblemen of faalangst opteert het CVTE voor deze optie; niet langer werken maar vaker rust nemen. Deze pauze mag worden gebruikt in aanvulling op tijdverlenging. Hiervoor acht het CVTE geen deskundigenverklaring nodig. Het toekennen van pauze tijdens een (school-)examen gebeurt op het Maimonides echter sporadisch omdat dit vaak hinder oplevert voor andere deelnemers.

Laptopgebruik

Alle leerlingen die een dyslexieverklaring hebben of een deskundigenverklaringen aangaande een fysieke of psychologische belemmering mogen in principe gebruik maken van een laptop tijdens toetsen. Eerder is omschreven dat dyslectische leerlingen hiertoe al gebruik mogen maken om Claroread als voorleeshulpmiddel te kunnen gebruiken. Maar ook als het gaat om het verwerken van de antwoorden mogen de eerder genoemde leerlingen een laptop gebruik als schrijfmiddel.

Tot slot

In bovenstaande tekst is getracht een zo compleet mogelijk overzicht van de rechten en plichten van de leerlingen en school te geven. Logischerwijs kunnen er vragen zijn na het lezen van de tekst. Met dergelijke vragen kunt u zich richten tot het examensecretariaat van de school:

John Jonk – jjonk@jsgmaimonides.nl